

Dosarul nr. 2ra-1140/22
2-21099889-01-2ra-22082022

Prima instanță - (Judecătoria Drochia, sediul Rîșcani) jud: S. Godorogea
Instanța de apel - (Curtea de Apel Bălți) jud: S. Procopciuc, A. Garbuz, D. Corolevschi

D E C I Z I E

26 octombrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

componenta:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Galina Stratulat
Victor Burduh
Nina Vascan
Aliona Miron

examinând recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și a recursului declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Serghei Conac împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii,

împotriva deciziei din 14 iunie 2022 a Curții de Apel Bălți,

c o n s t a t ă:

La 2 iulie 2021, Serghei Conac a depus cerere de chemare în judecată împotriva Statului Republica Moldova reprezentat de Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, solicitând încasarea din bugetul de stat, cu titlu de prejudiciu material a sumei de 16 550 de lei și a sumei de 100 000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că la 22 martie 2012 a fost reținut de către organul de urmărire penală, în cadrul cauzei penale pornite la 22 martie 2012, în baza art.324 alin. (2) din Codul penal.

La 24 martie 2012, în baza demersului procurorului serviciului Nord al Procuraturii Anticorupție, Judecătoria Bălți, în privința lui s-a aplicat măsura preventivă sub formă de arest preventiv pe un termen de 30 zile.

La 4 aprilie 2012, prin ordinul nr.134ef al Ministerului Afacerilor Interne, reclamantul a fost suspendat din funcție.

La 1 iunie 2012, prin ordinul nr.230ef al Ministerului Afacerilor Interne, a fost concediat din Ministerul Afacerilor Interne.

Iar, la 27 aprilie 2012 cauză penală a fost remisă în instanța de judecată cu rechizitoriul pentru examinare în fond.

A susținut că prin sentința Judecătorei Glodeni din 21 februarie 2014, a fost achitat pe marginea învinuirilor formulate din lipsa faptei infracționale.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 14 septembrie 2020, apelul procurorului a fost respins și menținută sentința Judecătorei Glodeni din 21 februarie 2014, fără modificări.

Iar, prin decizia Curții Supreme de Justiție din 15 aprilie 2021, a fost respins recursul procurorului și menținută decizia Curții de Apel Bălți din 14 septembrie 2020 fără modificări.

Astfel, reclamantul a menționat că, conform art.6 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, dreptul la repararea prejudiciului în mărimea și modul stabilit de prezenta lege, apare în cazul devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare (în speță sentința de achitare a lui Conac Serghei conform art. 324 alin. (2) din Codul penal a devenii irevocabilă la 15 aprilie 2021).

În conformitate cu art. 7 din Legea nr.1545 din 25 februarie 1998, în cazurile menționate la art.3 alin. (1) persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie: salariul și alte venituri provenite din muncă ce constituie sursa ei principală de existență de care a fost privată în urma acțiunilor ilicite (unica sursă de existență a lui a fost salariul și adaosurile la funcția de șef-adjunct al Secției Urmărire Penală a CRP Glodeni.

În context, a invocat că, fiind reținut la 22 martie 2012 și apoi arestat la domiciliu pe 30 zile, a fost privat de salariu pe termen de 39 zile. În afară de aceasta prin ordinul nr.134ef din 4 aprilie 2012 al MAI, a fost suspendat din funcție până la 1 iunie 2012, când a fost concediat.

În concluzie a remarcat că a fost privat de salariu în urma acțiunilor ilicite din 22 martie 2012 până la 1 iunie 2012.

Conform certificatului nr.34/39-4324 din 1 iunie 2012 salariul mediu în anul 2012 a constituit 5 150 lei.

În luna martie a fost privat de salariu în sumă de 1 750 lei, iar în aprilie și mai a câte 5 150 lei, în total 12 050 lei.

La fel, reclamantul a menționat că a suportat și cheltuieli pentru asistența juridică, conform bonurilor de plată nr.583363 din 23 martie 2012 a achitat suma de 1 500 lei pentru asistență juridică pe cauza penală și 3 000 lei conform bonului de plată nr.376038 pentru asistență juridică în prezenta cauză civilă.

În total suma prejudiciului material cauzat lui în legătură cu acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, constituie 16 550 lei.

La 8 decembrie 2021, reclamantul a depus cerere privind micșorarea cuantumului pretențiilor ce ține de încasarea salariului net după cum urmează: salariul net mediu pe lunile ianuarie-februarie 2012 a constituit 4 441 lei, în luna martie 2012 nu s-a achitat 1 377 lei, în lunile aprilie-mai 2012, nu s-a achitat a câte 4441 lei, iar în total – 10 260 lei.

Pentru asistența juridică au fost suportate cheltuieli în mărime de 4 500 lei, deci suma prejudiciului material constituie 14 760 lei.

Cuquantumul prejudiciului moral a fost evaluat de către reclamant în sumă de 100 000 lei.

Prin hotărârea din 21 decembrie 2021 a Judecătorei Drochia, sediul Glodeni, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Serghei Conac împotriva Ministerului Justiției și intervenient accesoriu Procuratura Generală, cu privire la

repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii.

S-a încasat din contul Statului prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Serghei Conac, cu titlu de prejudiciu material, suma de 10 260,85 lei și cu titlu de prejudiciu moral, suma de 10 000 lei.

S-a încasat din contul bugetului de stat în beneficiul lui Serghei Conac, cheltuielile de judecată compuse din cheltuieli pentru asistența juridică în mărime de 3000 lei.

La 24 decembrie 2021, Ministerul Justiției a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând casarea ei și emiterea unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii.

La 18 ianuarie 2022, Serghei Conac a depus cerere de apel, prin care a solicitat casarea parțială a hotărârii, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei hotărâri noi în partea ce ține de încasarea prejudiciului moral în sumă de 100 000 lei și a prejudiciului pentru asistența juridică la urmărirea penală în sumă de 1 500 lei, în rest hotărârea să fie menținută.

La 21 ianuarie 2022, Procuratura Generală a declarat apel împotriva hotărârii instanței de fond, solicitând casarea ei și emiterea unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii.

Prin decizia din 14 iunie 2022 a Curții de Apel Bălți, s-a respins apelul declarat de Procuratura Generală și apelul declarat de Ministerul Justiției.

S-a admis apelul declarat de Serghei Conac.

S-a modificat hotărârea din 21 decembrie 2021 a Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani, cu majorarea cuantumului despăgubirii pentru prejudiciul material încasat de la 10 260,85 lei la 11 760,85 lei și a cuantumului despăgubirii pentru prejudiciul moral încasat de la 10 000 lei la 80 000 lei.

În rest hotărârea s-a menținut.

La 22 iulie 2022, Ministerului Justiției a declarat recurs împotriva deciziei din 14 iunie 2022 a Curții de Apel Bălți, solicitând să fie admis recursul, casate integral decizia și hotărârea, cu emitere unei hotărâri noi, prin care cererea de chemare în judecată să fie respinsă integral ca fiind neîntemeiată.

În motivarea recursului, a invocat că decizia instanței de apel este neîntemeiată și pasibilă de casare, în temeiul prevederilor art. 432 alin. (2) lit. c) și alin. (4) din Codul de procedură civilă.

În context, a susținut că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material ce țin de repararea prejudiciului cauzat prin pretinsele acțiuni ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

A indicat că legiuitorul, în temeiul art. 6 din Legea nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, a prevăzut expres care sunt cazurile în care survine dreptul persoanei la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești. Astfel, unul din aceste drepturi este și devenirea definitivă și irevocabilă a sentinței de achitare (lit. a) art.6).

Însă, pentru aplicabilitatea prevederilor din Legea nr.1545-XIII din 25 februarie 1998, necesită a fi întrunite cumulativ, atât circumstanțele prevăzute de art. 6 - dreptul la repararea prejudiciului, cât și de art. 3 - cazurile de reparare a prejudiciului

material și moral. Normele legale în cauză sunt indisolubile și nu pot fi aplicate separat.

Prin prisma art. 3 din Lege, reține că este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală; condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității; efectuării ilegale. în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; supunerii ilegale la arest administrativ, reținerii administrative ilegale sau aplicării ilegale a amenzii administrative de către instanța de judecată: efectuării măsurilor operative de investigații cu încălcarea prevederilor legislației: ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare.

La cazul din speță, a remarcat că, instanțele inferioare corect au constatat că în privința intimatului/reclamantului a fost emisă sentință de achitare. Acest aspect nici nu a fost negat sau contestat de către Ministerul Justiției.

Totuși, consideră că motivarea instanțelor precum că reclamantul este în drept să solicite compensarea prejudiciului cauzat în conformitate cu prevederile Legii nr.1545, dat fiind faptul că în speță se întrunesc temeiurile stabilite de art. 3 și art. 6, este nefondată și eronată, în condițiile în care conform prevederilor art.3 alin.(1) din Legea nr. 1545, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală [...]. în condițiile normei enunțate, deduce că nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea Statului.

În această ordine de idei, în vederea invocării aplicabilității Legii nr. 1545, a accentuat că este important și necesar să se constate ilegalitatea actului procedural emis de către organul de drept. Respectiv, dacă se demonstrează printr-un act judecătoresc de dispoziție irevocabil că acțiunile întreprinse de către organul de urmărire penală sunt/au fost ilegale, atunci dreptul la despăgubire apare indiferent de faptul dacă este vinovată sau nu persoana. Or, instanța de fond, cât și instanța de apel urmau să indice expres care anume act normativ justifică răspunderea statului.

La caz, a reținut că, la materialele dosarului nu există niciun act procedural definitiv și irevocabil a judecătorului de instrucție, sau a unui eventual organ ierarhic superior, prin care s-a stabilit ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală.

De asemenea, cu referire la prejudiciul material compensat, sub forma salariului, a invocat că instanțele inferioare au omis să elucideze argumentele că respectivul calcul, potrivit înscrisurilor prezentate de reclamant, reprezintă venitul brut al acestuia, din care urmau a fi calculate contribuțiile de asigurări medicale și asigurări sociale, plus sumele extrase urmare a impozitului pe venit.

Prejudiciul material sub forma salariului ratat, urma a fi calculat reieșind din salariul mediul net al reclamantului, dar nu cel brut. Or, potrivit art.20 lit. d³) din Codul fiscal, cu denumirea generică „Sursele de venit neimpozabile”, în venitul brut nu se includ următoarele tipuri de venit: sumele primite de către persoane fizice și juridice ca despăgubire pentru prejudiciul ce le-a fost cauzat ca urmare a unei acțiuni

ilegale (inacțiuni) or ca urmare a unor calamități naturale sau tehnogene, cataclisme, epidemii, epizootii. În același sens art.542 alin.(3) lit. b) din Codul fiscal prevede că în obiectul impunerii nu se include veniturile din recuperarea prejudiciului material.

În ce privește acordarea sumei de 3 000 lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică, a indicat că instanțele au ignorat prevederile art. 94 alin.(1) din Codul de procedură civilă, potrivit căruia, dacă acțiunea reclamantului/intimatului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului - proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului. Admiterea însă integrală a respectivei sume denotă o apreciere incorectă a prevederilor legale.

La 24 august 2022, Procuratura Generală a declarat recurs împotriva deciziei din 14 iunie 2022 a Curții de Apel Bălți, solicitând să fie admis recursul, casate integral decizia și hotărârea, cu emitere unei hotărâri noi, prin care cererea de chemare în judecată să fie respinsă integral ca fiind neîntemeiată.

În motivarea cererii de recurs, a invocat că atât instanța de fond, cât și instanța de apel au aplicat eronat normele de drept material și de drept procedural.

În sensul dat, a menționat că prin sentința Judecătorei Glodeni din 21 februarie 2014, Serghei Conac a fost achitat de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 324 alin. (2) lit. c) din Codul penal, din motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

Prin aceeași sentință intimatul a fost achitat de învinuirea în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) din Codul penal, din motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

Prin decizia din 28 septembrie 2016 a Curții de Apel Bălți, a fost casată total sentința și pronunțată o hotărâre nouă, prin care fapta incriminată lui Serghei Conac de către organul de urmărire penală în baza art. 324 alin. (2) lit. c) din Codul penal a fost recalificată în baza art. 326 alin. (1) din Codul penal și inculpatul Serghei Conac a fost recunoscut vinovat în comiterea acestei infracțiuni, fiindu-i aplicată amenda în mărime de 1 000 unități convenționale.

Prin aceeași decizie, Serghei Conac a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 328 alin. (1) din Codul penal, fiindu-i aplicată amendă în mărime de 400 unități convenționale, cu privarea de dreptul de a exercita funcții publice în organele MAI pe termen de 3 ani.

În temeiul art. 84 alin. (1) din Codul penal, pentru concurs de infracțiuni, lui Serghei Conac i-a fost stabilită pedeapsa definitivă sub formă de amendă în mărime de 1 200 unități convenționale, ceea ce constituie 24000 lei, cu privarea de dreptul de a exercita funcții publice în organele MAI pe un termen de 3 ani.

Prin decizia din 7 martie 2017 a Curții Supreme de Justiție, a fost casată decizia din 28 septembrie 2016 a Curții de Apel Bălți în partea condamnării inculpatului în baza art. 326 alin. (1) din Codul penal și aplicării prevederilor art. 84 alin. (1) Cod penal și dispusă rejudecarea cauzei în partea vizată. În rest decizia a fost menținută.

Prin decizia din 9 aprilie 2019 a Curții Supreme de Justiție, a fost casată decizia total și dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Potrivit deciziei Curții de Apel Bălți din 14 septembrie 2020, a fost menținută sentința Judecătorei Glodeni din 21 februarie 2014.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 15 aprilie 2021 a fost menținută decizia Curții de Apel Bălți din 14 septembrie 2020 fără modificări.

Astfel, a remarcat că intimatul Serghei Conac a fost achitat definitiv numai pe art. 324 alin. (2) lit. c) din Codul penal, iar pe învinuirea în baza art. 328 alin. (1) din Codul penal, are o pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 400 unități convenționale, cu privarea de dreptul de a exercita funcții publice în organele MAI pe termen de 3 ani.

Or, în situația din speță a existat o bănuială rezonabilă în comiterea unei infracțiuni, în privința lui Conac Sergiu fiind întreprinse doar măsuri procesuale legale care erau prevăzute de legislația procesual penală și care urmau de a fi întreprinse pentru cazul de infracțiune, săvârșirea căreia era imputată acestuia.

Deci, consideră că reclamantul nu a probat faptul că informația privind învinuirea sa a avut o rezonanță în societate, a fost discutată activ de către societate și a avut un impact negativ asupra sa sau asupra poziției sale sociale și este rezultatul acțiunilor organului de urmărire penală.

Reclamantul nu a prezentat probe justificative care ar demonstra prezența unor suferințe cauzate, iar argumentele invocate întru motivarea pretenției de încasare a prejudiciului moral, poartă un caracter declarativ, formal, fără a dispune de careva suport probatoriu și legal, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a decis că nici o prevedere din Convenție nu-i dă acuzatului un drept la reparație pentru detenția provizorie legală, nici chiar în ipoteza încetării urmăririi penale pornite împotriva persoanei (cauza *Nolkenbockhoff vs. Germania*, hotărârea din 25 august 1987).

Legea nr.1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, la art.1 reglementează cazurile, modul și condițiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiuni ilicite comise în procesele penale și contravenționale de organele de urmărire penală, de procuratură și de instanțele judecătorești, adică abaterile de la Codul de procedură penală.

Art.2 al aceleași Legi prevede că prin acțiuni ilicite se înțelege, acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanțelor de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nici nu poate fi judecată, or fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată manifestată prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale.

Conform prevederilor pct. 5.3. a HPCSJ a RM cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale: Nu sunt pasibile de atacare, de regulă, nici hotărârile privind pornirea urmăririi penale; ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț, învinuit; ordonanța prin care s-a dispus efectuarea expertizei etc. Aceste acte procedurale sunt niște procedee legate de desfășurarea normală a urmăririi penale și, prin sine însăși, pornirea urmăririi penale, recunoașterea persoanei în calitate de bănuț, punerea persoanei sub învinuire, dispunerea efectuării unei expertize nu afectează drepturi sau libertăți constituționale. Acestea sunt niște măsuri procesuale prevăzute de lege,

necesare într-o societate democratică, au un scop legitim de a asigura măsuri eficiente de luptă cu criminalitatea, și acest scop este proporțional anumitor restricții care pot avea loc în cadrul desfășurării acțiunilor menționate.

Astfel, a conchis că toate acțiunile organului de urmărire penală au fost efectuate în conformitate cu prevederile legale, totodată nefiind dovedită vinovăția organului de urmărire penală sau a procuraturii printr-o sentință judecătorească.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

În adresa intimațiilor au fost expediate copiile cererilor de recurs cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței.

Însă referințe la recursurile declarate nu au fost depuse.

Prin încheierea din 12 octombrie 2022 a Curții Supreme de Justiție, recursurile declarate de Ministerul Justiției și Procuratura Generală au fost considerate admisibile.

În conformitate art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Conform art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Art. 444 din Codul de procedură civilă, prevede că recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

La caz, Colegiul a considerat inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite verificarea legalității hotărârilor atacate.

În cauza CtEDO Covalenco vs. Moldova nr.72164/14 16 septembrie 2020, Curtea a statuat că este necesar organizarea unei audieri: a) în cazul în care există necesitatea de a evalua dacă circumstanțele au fost stabilite corect de către autorități (a se vedea Malhous vs. Republica Cehă [MC], nr. 33071/96, § 60, 12 iulie 2001); b) atunci când circumstanțele cer ca instanța să-și formeze propria impresie referitoare la justițiabili, prin acordarea dreptului de a explica propria lor situație personală, în mod direct sau prin intermediul unui reprezentant (a se vedea Göç, pre-citată, § 51; Miller, pre-citată, § 34 in fine; și Andersson vs. Suedia, nr. 17202/04, § 57, 7 decembrie 2010); c) în cazul în care instanța are nevoie de a obține o clarificare cu privire la anumite detalii, inter alia prin intermediul unei audieri (a se vedea Fredin v. Suedia (nr. 2), 23 februarie 1994, § 22, Seria A nr. 283-A, și Lundevall vs. Suedia, nr. 38629/97, § 39, 12 noiembrie 2002).

În speță, toate punctele de drept care puteau exista, pot fi cercetate și soluționate în mod obiectiv pe baza înscrisurilor și documentelor prezente la dosar.

În esență, părțile au avut posibilitatea să prezinte poziția în scris și să răspundă la argumentele părților adverse.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sânt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; b1) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională; c) a interpretat în mod eronat legea; d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Potrivit alin. (4), săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din perspectiva temeiurilor reținute, la caz recurenții au pretins că instanțele de judecată au aplicat eronat normele de drept material și au apreciat arbitrar probele.

Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze, că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al recursului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza *García Ruiz vs Spania* (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag.26; *Moreira Ferreira vs Portugalia* (nr.2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag.84, 98).

Astfel, circumstanțele cauzei prezentate de părți și determinate de instanțele de judecată în fazele procesuale anterioare denotă, că temei pentru înaintarea acțiunii în instanța de judecată a constituit faptul intentării în privința lui Serghei Conac a unei cauze penale în baza în baza art. 324 alin. (2) lit. c) și art. 328 alin. (1) din Codul penal și măsurilor procesuale luate de organele de urmărire penală în această cauză, care ulterior s-a finalizat cu o sentință de achitare în partea infracțiunii prevăzute de art. 324 alin. (2) lit. c) din Codul penal.

Reclamantul a considerat că odată ce a fost achitat irevocabil de comiterea infracțiunii prevăzute la art. 324 alin. (2) din Codul penal, este îndreptățit să se adreseze în instanță în vederea reparării prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și procuraturii, potrivit Legii nr.1545 din 25 februarie 1998.

Examinând acțiunea, prima instanță a considerat-o întemeiată și a admis-o parțial, motivând că în privința lui Serghei Conac a fost emisă o sentință judecătorească irevocabilă de achitare a acestuia de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 324 alin. (2) lit. c) din Codul penal, astfel că acesta este în drept de a pretinde repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Reținând că, în principiu, soluția oferită de prima instanță este justă, fiind în concordanță cu normele ce guvernează litigiul, însă mărimea compensației pentru

prejudiciul material și moral a fost determinată incorect, instanța de apel a decis modificarea hotărârii primei instanțe și majorarea cuantumului despăgubirii pentru prejudiciul material încasat de la 10 260,85 de lei la 11 760,85 de lei și a cuantumului despăgubirii pentru prejudiciul moral încasat de la 10 000 lei la 80 000 lei. În rest, instanța de apel a menținut hotărârea primei instanțe.

Nefiind de acord cu soluția instanțelor de judecată ierarhic inferioare, Ministerul Justiției și Procuratura Generală, au declarat recurs.

Examinând recursurile, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că acestea sunt întemeiate și urmează a fi admise, pentru considerentele ce se vor arăta în continuare.

În conformitate cu art. 1 din Legea nr.1545 din 25 februarie 1998 cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, prezenta lege constituie actul legislativ de bază care reglementează cazurile, modul și condițiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale și contravenționale de organele de urmărire penală, de procuratură și de instanțele judecătorești.

Potrivit art. 2 din aceeași Lege, prin acțiuni ilicite se înțelege acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infrațiuni).

Conform art. 3 alin. (1), în conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală; b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității; c) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; d) supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată; e) efectuării măsurilor speciale de investigații cu încălcarea prevederilor legislației; f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare.

Totodată, art. 6 din Legea menționată, prevede că dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul: a) devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare; b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare; c) adoptării de către instanța judecătorească a hotărârii cu privire la anularea arestului contravențional în legătură cu reabilitarea persoanei fizice; d) adoptării, de către judecătorul de instrucție, în condițiile art.313 alin.(5) din Codul de procedură penală,

în privința persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind declararea nulității actelor sau acțiunilor organului de urmărire penală sau organului care exercită activitate specială de investigații.

Potrivit prevederilor art. 10 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea și în modul stabilit de prezenta lege apare în cazurile specificate la art. 6 lit. a), care prevede că, dreptul la repararea prejudiciului apare în cazul devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare.

Raportând cadrul legal aplicabil speței la circumstanțele constatate în cadrul examinării cauzei, Colegiul lărgit relevă că pentru aplicabilitatea dispozițiilor Legii menționate, în fiecare caz în care se pretinde încasarea despăgubirilor materiale și morale cauzate prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, urmează să existe și să fie întrunite cumulativ atât circumstanțele prevăzute de art.3, cât și circumstanțele prevăzute de art.6. Normele legale menționate mai sus sunt indisolubile una față de alta și nicidecum nu pot fi aplicate separat.

În acest sens, pentru ca persoana să poată pretinde la repararea din contul Statului a prejudiciului material și moral în temeiul Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, trebuie să existe temeiuri prevăzute de art.3 și art.6 din Legea nr.1545 din 25 februarie 1998, ceea ce în speță nu s-a constatat, evidențiindu-se netemeinicia și lipsa de suport legal a acțiunii înaintate.

Astfel, instanțele de judecată ierarhic inferioare, apreciind eronat circumstanțele cauzei și aplicând greșit cadrul legal aplicabil speței, au concluzionat că Serghei Conac este în drept să pretindă repararea prejudiciului cauzat în temeiul sentinței din 21 februarie 2014 a Judecătoriei Glodeni.

Pe când, circumstanțele de fapt ale speței, așa cum au fost descrise anterior, nu denotă faptul că reclamantul totuși este în drept de a pretinde repararea prejudiciului cauzat în urma acțiunilor ilegale ale organelor de urmărire penală, procuraturii, deoarece prin sentința din 21 februarie 2014 a Judecătoriei Glodeni, nu a fost achitat pe toate capetele de acuzare.

Or, așa cum a fost arătat mai sus, prin sentința din 21 februarie 2014, Serghei Conac a fost achitat de învinuirea în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 324 alin. (2) lit. c) din Codul penal și în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) din Codul penal.

Prin decizia din 28 septembrie 2016 a Curții de Apel Bălți, sentința din 21 februarie 2014 a fost casată total și pronunțată o hotărâre nouă, prin care fapta incriminată lui Serghei Conac în baza art. 324 alin. (2) lit. c) din Codul penal a fost recalificată în baza art. 326 alin. (1) din Codul penal.

Totodată, prin decizia din 28 septembrie 2016, Serghei Conac a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 328 alin. (1) din Codul penal, fiindu-i aplicată amendă în mărime de 400 unități convenționale, cu privarea de dreptul de a exercita funcții publice în organele MAI pe termen de 3 ani. În temeiul art.84 alin.(1) din Codul penal, pentru concurs de infracțiuni, lui Serghei Conac i-a fost stabilită pedeapsa definitivă sub formă de amendă în mărime de 1 200 unități convenționale, ceea ce constituie 24000 lei, cu privarea de dreptul de a exercita funcții publice în organele MAI pe un termen de 3 ani.

Prin decizia din 7 martie 2017 a Curții Supreme de Justiție, a fost casată decizia din 28 septembrie 2016 a Curții de Apel Bălți în partea condamnării inculpatului în baza art.326 alin. (1) din Codul penal și aplicării prevederilor art.84 alin. (1) Cod penal și dispusă rejudecarea cauzei în partea vizată. În rest decizia fiind menținută.

Prin decizia din 9 aprilie 2019 a Curții Supreme de Justiție, a fost casată decizia total și dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Potrivit deciziei Curții de Apel Bălți din 14 septembrie 2020, a fost menținută sentința Judecătoriei Glodeni din 21 februarie 2014.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 15 aprilie 2021 a fost menținută decizia Curții de Apel Bălți din 14 septembrie 2020 fără modificări.

În context, în sensul art. 6 al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, sentința din 21 februarie 2014 a Judecătoriei Glodeni nu poate fi privită drept o sentință de achitare, deoarece pe un capăt de acuzare Serghei Conac totuși a fost condamnat.

Acesta nu a fost achitat integral, or, prin decizia din 28 septembrie 2016, acesta a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 328 alin. (1) din Codul penal.

Iar, odată ce în privința reclamantului nu a fost emisă o sentință de achitare integrală, este evident că acesta nu este în drept de a pretinde repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

În acest sens Colegiul reține și art. 65 alin. (3) din Codul de procedură penală, care stipulează că persoana în privința căreia sentința a devenit definitivă se numește:

- 1) condamnat, dacă sentința este, parțial sau integral, de condamnare;
- 2) achitat, dacă sentința este integral de achitare.

La fel, la caz urmează a fi apreciate critic și alegațiile reclamantului din acțiune, însușite de către instanțele de judecată ierarhic inferioare în motivarea hotărârilor sale, precum că achitarea lui Serghei Conac de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 324 alin. (2) lit. c) din Codul penal, îl îndreptățește să solicite repararea prejudiciului cauzat, or actul judecătoresc irevocabil emis în cadrul unui proces penal, nu poate fi privit doar sub un aspect, dar în ansamblul său.

Procesul penal în privința lui Serghei Conac nu a fost finalizat cu o sentință de achitare de toate capetele de acuzare, fapt care ar demonstra caracterul ilicit al tuturor acțiunilor întreprinse de organul de urmărire penală și procuratură pe parcursul acestui proces, din contra a fost soldat cu descoperirea unei infracțiuni și constatarea vinovăției persoanei culpabile.

La fel, în baza celor constatate nu este posibil de delimitat nici acțiunile organului de urmărire penală care ar putea fi constatate drept ilicite, în sensul art. 6 lit.c) din Lege, pe de altă parte nici reclamantul nu a prezentat probe că ar fi contestat la judecătorul de instrucție, în modul prevăzut de lege, acțiunile organului de urmărire penală și procurorului și că instanța ar fi constatat încălcări sau abateri în cadrul procesului penal.

În conexiunea celor expuse, Colegiul conchide că în speță, nu există nici un act procedural definitiv și irevocabil a judecătorului de instrucție, sau a organului ierarhic superior, prin care s-a stabilit ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală, iar reclamantul Serghei Conac ar fi fost achitat integral pe toate acuzațiile care i-au fost aduse în cadrul procesului penal, ceea ce impune casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe.

În context, Colegiul consideră necesar de a respinge acțiunea înaintată de către Serghei Conac.

Iar, din considerentele arătate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul declarat de Ministerul Justiției și recursul declarat de Procuratura Generală, de a casa decizia din 14 iunie 2022 a Curții de Apel Bălți și hotărârea din 21 decembrie 2021 a Judecătoriei Drochia, sediul Glodeni și de a emite o hotărâre nouă de respingere a acțiunii.

În conformitate cu art. art. 444, 445 alin. (1) lit. b) și alin. (3) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și recursul declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova.

Se casează integral decizia din 14 iunie 2022 a Curții de Apel Bălți și hotărârea din 21 decembrie 2021 a Judecătoriei Drochia, sediul Glodeni și se emite o hotărâre nouă, prin care:

Se respinge ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Serghei Conac împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Galina Stratulat

Victor Burduh

Nina Vascan

Aliona Miron